

Една книга, която ни запознава съ една отдалечена отнаш страна, но която книга като че ли е предназначена за наша България. Една книга, която кротко поучава, окрилява, и те кара да се срамишъ, да се червишъ, че си българинъ, човѣкъ.

Четешъ и усѣщашъ какъ писачътъ неволно те обхваща, окрилява и те отнася въ този далеченъ край, за който, може би, не си чувалъ. Той ти шепне:

— Погледни тая страна, бедна откъмъ природни богатства, страната на скалитъ, на блатата. И тя е била робиня като твоето отечество. И тя е охкала подъ чуждъ камшикъ. И въ нѣкакви 60-70 години тя е направила невѣроятенъ превратъ. Тя е изпреварила всички напреднали народи. И тоя напредъкъ е направила, безъ да роди велики хора, голѣми учени, силни държавници. Родила е само силни характери, голѣми родолюбци, хора на упорития трудъ и гранитната съвестъ. Безимени труженици, подземни работници, просвѣтителни къртици, които мислѣли само за своята родина, за своя народъ и всичко сж дали за тѣхъ: и умъ, и сили, и здраве — цѣлъ животъ.

— Спомни си за твоята България, съ неизчерпаеми богатства и прелести, спомни си, какъ ти, братъ ти, съседътъ ти, приятелътъ ти, другарътъ ти крадете, прахосвате, унищожавате тия богатства и си готвите ново робство.

Не се ли червите, не се ли срамите?

Въ началото на книгата, преводачътъ г. Д. Божковъ дава кратки сведения и картини изъ живота на днешна Финландия. Ето частъ отъ тѣхъ:

„Въ 1909—10. година имахъ случай да посетя два пѣти Финландия. Тая страна прави особено впечатление. Тя не е като другитѣ страни. Хората тамъ не сж като другитѣ хора. Тѣ като да не сж отъ „тоя свѣтъ“. Много напомнятъ „бѣлитѣ лилии“, за които се говори въ Евангелието.

„... Никжде въ Европа нѣма такъвъ културенъ напредъкъ, какъвто има въ Финландия. И което е за забелязване, Финландия е най-младата страна. Нейнитѣ жители сж дошли нѣкжде отъ Уралъ, минали нѣкжде край Волга. Живѣли сж може би въ съседство съ старитѣ българи. Може би тѣ сж друго „колѣно“ отъ сжщитѣ българи, което е имало свой Аспарухъ.

Финитѣ търсили „мирна земя“; никой да не ги безпокои, никому да не додѣватъ: тѣ сж хора по природа мирни „християни“. Тѣ заселили своята сегашна родина, защото никой тамъ не живѣлъ и не можелъ да живѣе. Сегашната Финландия презъ десетки и стотици години е била нѣщо като естествена крепостъ между Русия и Швеция: нито шведи, нито руси сж могли, поради голѣмитѣ блата и непроходими гори, да прекарватъ войски и боеви сръдства, за да нападатъ съседа си.

Отъ 1808. година до общата война Финландия бѣ руска провинция. Но тя имаше свои вжтрешни закони, дадени ѝ отъ Александъръ I, потвърдени и отъ Николай II въ 1894. година.